NUMELE POPORULUI, AL LIMBII ŞI AL ŢĂRII LOCUITE DE ROMÂNI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

DE

VASILE ARVINTE

În locul denumirilor mai vechi date românilor şi ţării lor, anume *Vallaque Vallachie, Grande Valachie, Petite Valachie*, apoi *Moldave, Moldavie* etc., se impun în limba franceză, pe la mijlocul secolului trecut, denumirile actuale *Roumain* 'român', *roumain-e* 'românesc, -ească' (*la langue roumaine*), *La Roumanie* etc. În răspîndirea noilor cuvinte, un rol important l-au avut revoluţionarii români de la 1848. Ei au transpus, adesea, în franceză, unele variante şi unele sensuri noi, dezvoltate tocmai în această epocă, ale derivatelor româneşti de la radicalul *român*. Acţiunea lor a fost sprijinită şi de numeroşi publicişti şi oameni politici francezi. Este suficient să amintim, în acest sens, lucrarea lui J. A. Vaillant, *La Romanie*[1], din 1844, prin intermediul căreia denumireai viitorului stat naţional unitar al românilor a fost vehiculată nu numai în Franţa, ci şi în alte ţări europene. Adoptarea noilor denumiri, care plecau de la numele etnic pe care românii înşişi şi-l dădeau lor (şi ţării lor), se realizează în cadrul mişcării generale de deşteptare a conştiinţei naţionale a popoarelor europene. În interiorul acestui proces, numele poporului, al limbii şi al ţării locuite de români constituiau tot atîtea simboluri ale unităţii etnice, lingvistice şi politice a tuturor românilor.

Pe plan lingvistic (fonetic şi semantic), noile denumiri franceze prezintă cîteva aspecte, mai puţin studiate, care merită a fi reliefate. Gruparea faptelor se va face după modul în care au fost reflectate, în franceză, vocalele radicalului în discuţie, pînă cînd s-a ajuns la variantele actuale. Vom începe cu situaţia apelativelor şi apoi ne vom ocupa de numele propriu (de ţară).

---

[1] J. A. Vaillant a fost profesor la Colegiul Sf. Sava, a făcut parte din conspiraţia lui Dimitrie Filipescu, fiind expulzat, din această cauză, în 1840, din Muntenia. Lucrarea, apărută în 1844 la Paris, în trei volume, are următorul titlu: *La* **Romanie** *ou histoire, langue, littérature, orographie, statistique des peuples de la langue d'or Ardialiens, Vallaques et Moldaves résumés sous le nom de* **romans**. La sfîrşitul volumului al III-lea, autorul dă şi o hartă, al cărei titlu merită să fie consemnat: „*Carte ancienne et moderne des Pays* **Romans** *de Moldavie, Bessarabie, Bucovine, Vallaquie, Vacaraś, Aurarie, Ardialie, Banat*". Dintre acestea, *Vacaraś* este „Ţara Făgăraşului", iar *Aurarie* denumeşte regiunea din sudul Banatului, de pe lîngă Dunăre. Am subliniat numele folosite de Vaillant pentru români şi ţara lor: **Romanie, romans** (subst. şi adj.). Ele sînt perfect asemănătoare cu cele vehiculate de latiniştii români: *roman* 'român', *roman, -ă* 'românesc,-ească' etc.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

1 Reflexele vocalei neaccentuate din silaba inițială

a) *Varianta cu* **ou** *neaccentuat*

Înainte de cartea amintită, J. A. Vaillant tipărise la București, în 1840, o gramatică românească pentru francezi, în al cărei titlu apare varianta cu *ou*, **roumaine** : „*Grammaire* **roumaine** *à l'usage des français*". Demn de reținut este faptul că numele orașului în care apare această lucrare este redat în franceză sub forma *Boucourest*. Radicalul este, deci, identic cu rom. *Bucur-*, rostirea românească a acestui toponimic fiindu-i perfect cunoscută publicistului francez, care a trăit mai mulți ani în acest oraș. De aceea, sîntem îndreptățiți să afirmăm că, și în cazul numelui etnic, J. A. Vaillant a redat prin *ou* vocala neaccentuată, din silaba inițială, a variantei muntenești *român*. Pe la 1840, această variantă nu fusese încă înlocuită, la intelectualii munteni, prin varianta, moldovenească și latinistă, cu *o* neaccentuat. Dar imediat după această dată, prin I. H. Rădulescu, această schimbare se produce. De aceea, în lucrarea apărută numai la patru ani după gramatica menționată, J. A. Vaillant va adopta varianta nouă, cu *o*, în numele de țară (precum și în cel al limbii sau al poporului), **Romanie**, care, însă, nu se va impune, din motive pe care le vom arăta îndată.

În 1844, un alt autor francez, A. Juchereu de St.-Denys, întrebuințează, de asemenea, varianta cu *rou-* : **Roumouni** ou **Roumains**, în *Histoire de l'empire ottoman depuis 1792 jusqu'en 1844*, Paris [2].

Pe la mijlocul secolului trecut, varianta cu *ou*, atestată în nenumărate exemple, se generalizează, rămînînd în uz pînă astăzi.

b) *Varianta cu* **o** *neaccentuat*

A rezultat, în mod cert, prin raportarea numelui etnic al românilor la etimonul *romanus*. Cea mai veche atestare pare să fie din 1574, **romanechte**, folosit de Pierre Lescalopier : „*Ceux du pays se disent vrays successeurs des Romains et nomment leur parler* **romanechte**, *c'est-à-dire romain* . . ." [3]. Pentru secolele următoare, nu dispunem de atestări, dar putem presupune că ele există la unii umaniști francezi, care foloseau, totuși, în mod curent, cunoscutele denumiri *Vallaque, Vallachie* etc.

Raportarea la etimonul *romanus* este mai bine ilustrată pentru secolul al XIX-lea. Astfel, la 1820, F. C. H. L. Pouqueville, *Voyage dans la Grèce*, folosea varianta *Romoûnis*, apropiind-o, ca atîția alții, de numele vechilor romani : „**Romoûnis** *ou Romains*" (Th. Gartner, *op. cit.*, p. 14, 50[4]). În 1844, a apărut lucrarea, deja menționată, a lui J. A. Vaillant, *La* **Romanie**. Cam tot atunci, M. Kogălniceanu pune în circulație varianta *român 'român', român,-e* 'românesc, -ească' : *Tous les littérateurs* **romans** *d'aujourd'hui* . . .", în *Instructions pour prononcer les lettres* **romanes** [5]. Varianta cu *ro-* este atestată,

[2] Vezi Th. Gartner, *Über den Volksnamen der Rumänen*, Csernowitz, 1893, p. 15, 53.

[3] În lucrarea *Voyage fait par moi Pierre Lescalopier, parisien, l'an 1574, de Venise à Constantinople*; vezi G. Bonfante, *L'idea dell'origine latina del romeno nei diplomi e negli scrittori dal sècolo VII al sècolo XVIII*, în volumul *Studi romeni*, Roma, 1973, p. 323 ; E. Coseriu, *Die rumänische Sprache bei Hieronymus Megiser* (1603), în *SCL* XXVI, 1975, nr. 5 [= Mélanges Rosetti], p. 480.

[4] Vezi și P. Miron, *Die rumänische Sprachgemeinschaft*, în „Dacoromania", 1, Freiburg/München, 1973, p. 186.

[5] Vezi M. Kogălniceanu, *Opere*, I, ed. A. Oțetea, București, 1946, p. 57.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

apoi, pe la 1848, în adj. fr. *roman, -e,* cu sensul 'românesc, -ească': „*Vive le Sultan et la Constitution* **romane**" (aşa striga populaţia Bucureştiului, la 1848)[6]. Numeroase atestări ale acestei variante se găsesc la numele propriu.

Dar varianta cu *ro-*, atît în apelative, cît şi în numele propriu, nu a avut o viaţă prea lungă, aceasta din cauză că limba franceză o folosea de mult pentru alte noţiuni înrudite. Astfel, încă de prin secolul al XII-lea, este atestat cuvîntul francez *romain, -e,* cu sensul 'qui appartient à l'ancienne Rome'. Alături de el, există, apoi, cuvîntul mai nou *roman, -e* (adj.), cu sensul, lingvistic, 'care provine din latină'. De la acesta, s-au derivat *romanisation, romaniser, romaniste* etc. În această situaţie, încărcarea cuvintelor *romain*, respectiv *roman,* şi cu sensurile 'român', 'românesc' nu putea genera decît confuzii supărătoare. Soluţia a fost ca populaţia romanică din Răsăritul Europei să fie numită cu o variantă care avea la iniţială silaba *rou-*. Prin urmare, *roumain, -e,* şi nu *romain, -e* sau *roman, -e.* La impunerea acestei soluţii au mai putut contribui, într-o anumită măsură, şi alţi factori (de importanţă secundară), cum sînt : existenţa în română (graiul muntenesc) a variantei cu *ru-* (forma **roumaine**, din 1840, la J. A. Vaillant), apoi, prezenţa aceleiaşi variante în alte limbi de cultură (germana, italiana etc.), cu o veche tradiţie umanistă, precum şi în latina medievală[7].

2 Reflexele vocalei din silaba accentuată

a) *Varianta cu* **ou** *accentuat*

Vocala accentuată românească *î* apare, prima dată, ca *oû*, la Pouqueville, în 1820 : **Romoûnis**. A doua atestare se întîlneşte în lucrarea, deja citată, a lui A. Juchereau de St.-Denys, din 1844 : **Roumouni**. Varianta este identică cu cea întîlnită, de-a lungul a mai multor secole, la umaniştii germani[8]. Ea va fi abandonată pe la mijlocul secolului trecut, în ambele limbi de cultură.

b) *Varianta cu* **ai** *accentuat*

O întîlnim, mai întîi, în gramatica lui J. A. Vaillant, din 1840 : *Grammaire* **roumaine** . . . , apoi la A. Juchereau de St.-Denys, **Roumains**, după care atestările se înmulţesc repede. Adoptarea grafiei *ai* nu poate fi străină de felul în care era scris în franceză numele vechilor romani. Atît în latina savantă, cît şi în unele limbi moderne, numele etnic al românilor a fost mereu apropiat de cel al vechilor romani. O probează numeroase exemple, dintre care amintim : „ *qui se* **Rumenos** *seu Romanos appellant*" ;„ . . . *von jeher* **Rumuni** *oder Römer* . . . " ; „*Si chiamo in loro lingua* **Rumuni**, *che vuol dire Romani...*"; „ . . . [ils] *nomment leur parler* **romanechte**, *c'est-à-dire romain* . . . "[9]. Tradiţia se prelungeşte pînă la Pouqueville, în 1820 : **Romoûnis** *ou Romains.*

---

[6] Vezi *Anul 1848 în Principatele Române. Acte şi documente publicate cu ajutorul comitetului pentru ridicarea monumentului Ioan C. Brătianu*, Bucureşti, 1902—1903, 6 tomuri. Vom folosi abreviaţia *Anul 1848*. Exemplul este din vol. II, p. 329.

[7] Acest factor a putut juca un rol mai important în impunerea variantei cu *ru-(rou-)*. Variante ca *Rumunos, Rumuny, Rumenos, Rumuin, Rumunyos, Rumanye* sînt, de nenumărate ori, atestate în texte scrise fie în latineşte, fie în germană, italiană etc., începînd de pe la mijlocul secolului al XVII-lea (Vezi A. Armbruster, *Romanitatea Românilor. Istoria unei idei*, Bucureşti, 1972, passim).

[8] Vezi nota precedentă.

[9] Exemple numeroase se află în lucrarea citată a lui A. Armbruster.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

Deoarece, datorită diferenței realizate în cazul primei silabe (*rou-*, pentru numele etnic al românilor, și *ro-*, pentru cel al romanilor), confuzia nu mai era posibilă, s-a a juns la o identitate a vocalei accentuate în cazul acestor denumiri : *roumain* 'român' și *romain* 'roman'. Ea nu mai era supărătoare, de aceea s-a păstrat pînă astăzi, dar numai în cazul apelativelor.

c) *Varianta cu* **á (â)** *accentuat*

A avut ca motivare raportarea numelui românilor la etimonul *romanus* și apare, de regulă, în scrierile în limba franceză ale românilor din generația de la 1848, puternic influențați de curentul latinist. Exemplului dat mai sus, „*Vive . . . la Constitution* **romane**", i se pot adăuga încă multe altele, din epocă. Un loc aparte îl are încercarea lui M. Kogălniceanu[10] de a pune în circulație, pentru vocala românească *î* din numele etnic, o variantă grafică nouă, care să plece, ca și în cazul numelui românilor în germană, al aceluiași autor[11], tot de la vocala radicalului latinesc, prevăzută, însă, cu un semn în plus, *â*, dar rostit, probabil, tot *a* : **r o m â n**, -e 'românesc, -ească', în *les littérateurs* **româns**, *les lettres* **românes** (vezi mai sus). Dar, în timp ce în grafia germană inițiativa lui M. Kogălniceanu de a scrie numele poporului (și derivatele sale) cu **ä** s-a impus, rămînînd în uz pînă astăzi (*Rumäne, rumänisch, Rumänien* etc.), propunerea sa pentru grafia franceză nu a fost acceptată, din motivele arătate în paragraful precedent. Aceleași motive au dus la înlăturarea (sau neacceptarea) variantei latinizante cu *á* (din *roman, -e* 'românesc, -ească'), așadar din apelativele franceze referitoare la poporul și limba română.

3 **Reflexele vocalei** *î* **din numele propriu (de țară)**

În numele țării, atît în română, cît și în franceză, vocala radicalului este neaccentuată, accentul căzînd pe vocala *i* : *Românía, Roumanie.* Această asemănare i-a determinat pe unii lingviști români să susțină că numele modern al țării locuite de români ar fi de origine franceză, cu atît mai mult cu cît numele geografic *Românía* constituia, și constituie pînă astăzi, o excepție de la modul de accentuare a numelor de țări în *-ia*. Acestea din urmă poartă accentul dinamic pe silaba antepenultimă : *Ánglia, Itália, Bulgária, Polónia, Suédia* etc[12]. Echivalentul francez al sunetului *î* (*â*) a fost, de la început vocala *a*.

[10] *Op. cit.*, p. 57.

[11] În anul 1837, M. Kogălniceanu a publicat la Berlin, în „Magazin f. d. Lit. d. Auslandes", lucrarea *Moldau und Wallachei.* **Romänische** *oder Wallachische Sprache und Literatur von einem Moldauer*, în care numele etnic român și derivatele sale, în limba germană, sînt scrise cu *ä*, pentru rom. *î*. Se pare că M. Kogălniceanu este primul care a folosit, în germană, acest grafem, în cazul de care vorbim.

[12] Originea franceză a numelui geografic *România* a fost indicată, în treacăt, de A. Philippide, *Un specialist român la Lipsca*, Iași, 1909, p. 39 (este „un neologizm"). Ea este formulată clar de Iorgu Iordan, *Influențe rusești asupra limbii române*, extras din „Analele Academiei R. P. R.", București, 1949, p. 6 : „Putem fi siguri că *România* are drept punct de plecare frc. *Romanie*...". Ideea este preluată și de Al. Rosetti, B. Cazacu, Liviu Onu, în *Istoria limbii române literare, I, De la origini pînă la începutul secolului al XIX-lea*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, București 1971, p. 582—583.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

Denumirea franceză, în varianta *Romanie*, a fost creată, după toate probabilităţile, de J. A. Vaillant şi pusă în circulaţie prin lucrarea sa din 1844. Dar publicistul francez a avut ca model, cu siguranţă, numele propriu românesc *România*, cunoscut de el încă pe cînd se afla la Bucureşti. Noua denumire este atestată, pentru prima dată, în 1833[13], cu sensul restrîns 'Ţara Românească' 'Muntenia'; atestările sale se înmulţesc rapid în anii următori. La 1838, este creată de către un moldovean denumirea *Moldo-România*, pentru 'Moldova' (alături de *moldo-român* 'moldovean', 'moldovenesc'), care, de asemenea, cunoaşte o oarecare circulaţie în epocă[14]. Tot în 1838, aşadar cu şase ani înaintea lui J. A. Vaillant, I. H. Rădulescu întrebuinţează noul nume geografic cu sensul cel mai cuprinzător, anume 'ţara tuturor românilor'[15]. În această epocă, denumirea geografică, dar şi numele etnic, se aflau sub influenţa permanentă a radicalului *romanus*. Adeseori, numele de ţară era scris (poate şi rostit de unii?) *Romania*. J. A. Vaillant a preluat această variantă, cu accepţia ei cea mai largă, făcînd-o cunoscută în lumea apuseană. Ea a fost uşor acceptată, deoarece, din punct de vedere al structurii fonetice, se asemăna cu nume de ţări franceze de tipul *Italie*, *Bulgarie* etc. Singura modificare s-a produs în silaba iniţială, printr-o acomodare la numele etnic curent, *Roumain*. Aşa se explică faptul că apelativele franceze, referitoare la români, au în corpul lor fonetic vocala *ai*, pentru rom. *î* (*roumain*(*e*) etc.), în timp ce numele ţării are *-a-* (*Roumanie*).

Asemănarea în privinţa accentului (în ambele limbi pe vocala *i*) este întîmplătoare. În franceză, sufixul latinesc clasic, neaccentuat, din numele de ţări sau regiuni (*-ĭa*), a devenit accentuat, în urma realizării tendinţei cunoscute de transferare a accentului pe silaba finală. Există, însă, şi cîteva excepţii, de pildă fr. *Allemagne* < * *Alamannĭa* (dar v. fr. *Allemendie*), fr. *Bourgogne* < **Burgundĭa*[16]. În cazul numelui de ţară, *Roumanie*, poziţia accentului este, deci, normală. În română, numele geografic s-a format de la radicalul *român* + suf. *-ie*, care, încă din latina populară, purta accentul pe *i*. Sufixul a fost, apoi, întărit printr-o serie de împrumuturi de origine slavă sau grecească, terminate în *-ie*. Începînd de prin a doua jumătate a secolului al XVII-lea, el s-a extins şi asupra unor derivate, de proveniență cărturărească, de tipul *grecie*, *slavonie*, *latinie* etc. Tot acum apare şi *românie* (*rumânie*). Acestea denumeau 'limba vorbită de poporul indicat în radical'. Pe cînd celelalte derivate au fost date uitării, apelativul *românie* şi-a îmbogăţit, în secolul al XIX-lea, sfera semantică, însemnînd şi (1) 'sentimentul naţional al românilor', 'spirit românesc', 'românism', apoi (2) 'totalitatea românilor', 'românime'. Ultimul sens se întîlneşte la I. H. Rădulescu, în 1838 : „*Şi această foaie în mijlocul* **rumâniei** *sau* **rumânimei** *întregi* . . . "[17]. De la acest sens colectiv, s-a putut trece uşor spre numele propriu de ţară. De aceea, poziţia

[13] Vezi Victor Popa, *Cîteva date în legătură cu adoptarea numelui de „România"*, în „Studia Universitatis Babeş — Bolyai", Series IV, Fasciculus 1, Historia, Cluj, 1959, p. 84, nota 7.

[14] Vezi V. Popescu-Scriban, *Mică geografie a Daciei, Moldaviei şi a Ţării Româneşti*, Iaşi, 1838, p. 12.

[15] I. Heliade Rădulescu, *Scrisoare către P. Poenaru*, în „Curierul românesc", X, din 1838 (vezi I. H. Rădulescu, *Scrieri lingvistice*, ed. I. Popescu-Sireteanu, Bucureşti, 1973, p. 178-179).

[16] Vezi S. Puşcariu, *Sufixul* -ie, în „Convorbiri literare", XXXVIII (1904), p. 699.

[17] Vezi *Bibliografia limbii române literare*, în *Contribuţii la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, vol. al III-lea, Bucureşti, 1962, p. 224.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

singulară a denumirii *România* se explică numai prin proveniența sa din apelativul *românie*, care avea accentul pe vocala *i* a sufixului[18].

Noul nume geografic, în varianta lui franceză, a cunoscut și unele din accepțiile pe care le avea denumirea românească *România*, pe la mijlocul secolului trecut, la scriitorii, publiciștii și oamenii politici români. Îmbogățirea semantică a denumirii franceze a fost realizată de aceștia din urmă, în scrierile lor în limba franceză. Pentru istoria numelui propriu, aceste etape prezintă un anumit interes, ele reflectă, parțial, procesul care a avut loc, pe terenul limbii române, în cazul numelui geografic *România*.

O primă accepție a denumirii **La Roumanie** a fost 'Țara Românească', 'Muntenia'. Ea apare de nenumărate ori în documentele anului revoluționar 1848. Astfel, de exemplu, I. Voinescu II era, în acest an, „*Ministre des Affaires étrangeres de la* **Roumanie**", adică al 'Munteniei', al 'Țării Românești' (*Anul 1848*, IV, p. 197). În volumul de documente citat, numele în discuție, cu sensul 'Muntenia', apare în multe locuri, de pildă la p. 29, 30, 594, 595 etc.; în volumul al V-lea, la p. 379 și altele. Pentru anul 1849, dăm un fragment dintr-o scrisoare a lui I. Ghica către L. Kossuth : „*La cause de la* **Roumanie** *est plus étroitement que jamais liée à celle de la brave nation maghyare . . .* "[19]. Accepția este, desigur, aceea de 'Țara Românească', 'Muntenia', deși, întocmai ca în echivalentul românesc, poate fi întrevăzută și semnificația 'românime', 'totalitatea românilor'. Acest sens special al numelui geografic *Roumanie* (*Romanie*) nu a avut o durată prea mare. Ca și echivalentul său românesc, el a fost absorbit în sfera semantică a denumirii care se referea la 'țara tuturor românilor', la 'statul unitar românesc'.

O a doua accepție, tot din aceeași perioadă, a fr. *Roumanie*, a fost 'Moldova' + 'Muntenia', întocmai ca varianta românească *România*. În publicația franceză „La Revue Independante", din 1847 - 1848, au apărut mai multe articole despre țările românești, sub titlul „*La* **Roumanie** *ou la Moldo-Valachie* (N. Bălcescu, *Opere*, București, 1962, p. 487[20]). Exemplul este ilustrativ pentru procesul de propagare a noii denumiri, în locul celor mai vechi, provinciale. Ideea unirii își găsește expresia lingvistică fie în sintagma, creată tot acum, *Moldo - Valachie*, fie, și mai concentrat, în denumirea unică **La Roumanie**. Pentru străinătate, se simțea nevoia ca noua denumire să fie explicată : „*La légion jure fidélité à la* **Roumanie** (*Moldo - Valachie*) *et à la Hongrie*", scrie N. Bălcescu [21]. Uneori, noul nume geografic este lămurit prin expresiile *Principautés Danubiennes*, *Provinces Danubiennes*. Pentru primul caz, menționăm titlul volumului de poezii populare românești, scos de V. Alecsandri la Paris, în 1855 : „*Ballades et chants populaires de la* **Roumanie**

[18] Originea denumirii geografice din radicalul *român* + suf. *-ie* a fost susținută, prima dată, de S. Pușcariu, *op. cit.*, p. 692, apoi și de E. Slave, în *Sufixele* **-ie, -ărie**, în *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, III, București, 1962, p. 167.

[19] Vezi E. Stănescu, *Geneza noțiunii de „România". Evoluția conștiinței de unitate teritorială în lumina denumirilor interne*, în *Unitate și continuitate în istoria poporului român*, București, 1968, p. 239.

[20] Apud E. Stănescu, *op. cit.*, p. 241, nota 18.

[21] *Ibid.*, p. 240.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

(*Principautés Danubiennes*). *Avec une introduction par Ubicini M. P.A.*"[22] Cealaltă expresie, *Provinces Danubiennes*, apare în „Le Siècle", din 16. X .1848 (*Anul 1848*, V, p. 20). În fine, pentru sintagma *Moldo - Valachie*, mai dăm şi următorul citat: „*La Moldo - Valachie est une espèce de Suisse orientale, placée entre les prétentions des trois États . . .* ", în „Le Constitutionnel", din 18. VIII. 1848 (*Anul 1848*, III, p. 258).

După Unirea Principatelor, în 1859, **La Roumanie** a devenit numele, în limba franceză, al statului naţional modern românesc.

A treia accepţie a fr. **La Roumanie** a fost cea folosită de J. A. Vaillant, în 1844, în lucrarea *La Romanie*: 'teritoriul locuit de români', 'ţara tuturor românilor', 'statul naţional unitar românesc'. Este accepţia cea mai cuprinzătoare a denumirii geografice noi, care a fost creată de I. Heliade Rădulescu, răspîndită printre revoluţionarii români şi însuşită, în acelaşi timp, şi de prietenii lor francezi. Ea s-a materializat în momentul unirii tuturor românilor în cadrul statului naţional românesc, în anul 1918, fiind singura care a rămas în uz pînă astăzi.

În concluzie, vocala românească *î* (accentuată şi neaccentuată), din numele poporului român, al limbii şi al ţării sale, a fost reflectată în franceză odată ca *-ai-* (*le Roumain, la langue roumaine*), în apelative, şi odată ca *-a-* (*La Roumanie*), în numele propriu (de ţară). Cauzele acestei situaţii au fost arătate mai sus. În ambele cazuri, punctul de plecare l-a constituit numele etnic, intern, al românilor, precum şi denumirea geografică nouă, tot internă, pentru ţara locuită de români. De aceea, părerea unor lingvişti că numele ţării, în limba română, *România*, ar fi de origine franceză, nu rezistă analizei istorice şi lingvistice. Dimpotrivă, denumirile franceze (atît apelativele, cît şi numele propriu) au avut ca model creaţiile lingvistice echivalente româneşti. În procesul răspîndirii şi fixării acestora în franceză, alături de cărturarii şi revoluţionarii români de la 1848, au activat intens şi mulţi scriitori, publicişti şi oameni politici francezi contemporani, care urmăreau cu simpatie şi sprijineau activ lupta românilor pentru unitatea naţională.

LE NOM FRANÇAIS DU PEUPLE ROUMAIN, DE SA LANGUE ET DU PAYS HABITÉ PAR LES ROUMAINS

RÉSUMÉ

En examinant les termes qui font l'objet de la présente étude, l'auteur arrive aux conclusions suivantes :

1. Les variantes qui remontaient à l'étymon *romanus*, avec *ro- (Romoûnis, Romains, româns, roman,-e)*, mises en circulation par les lettrés français et roumains dans la première moitié du XIXe siècle, prêtaient à la confusion avec le français *romain* „qui appartient à l'ancienne Rome". Confusion évitée par les variantes avec *rou- (Roumain*, la langue *roumaine)*, également présentes dans les écrits de la même epoque.

[22] Vezi *Bibliografia analitică a limbii române literare, 1780—1866*, elaborată de un colectiv sub îndrumarea lui Tudor Vianu, Bucureşti, 1972, p. 132.

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)

2. En ce qui concerne la voyelle de la syllabe accentuée, les réflexes ont été chronologiquement *-oû-*, *-ai-*, *-a-* (écrit aussi *â*). C'est grâce à la distinction réalisée dans la première syllabe *(rou-* : *ro-)* que les variantes avec *-ai-* ont pu s'imposer.

3. L'affirmation de certains linguistes selon laquelles le nom du pays, la *Roumanie*, serait d'origine française ne résiste pas à l'analyse historique et linguistique. La dénomination française a eu pour modèle toujours le mot roumain et celui-ci dérive du nom commun *romînie* „la langue roumaine" (le XVIIe siècle), qui au XIXe siècle a enrichi son sens signifiant aussi : 1. „sentiment national des Roumains, esprit roumain" et 2. „totalité des Roumains".

BDD-A1444 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:29 UTC)